

Muzeum Jana ze Žatce Johannes Museum Saaz

Česko-německá kultura v Žateckem kraji

Proč muzeum pro česko-německou kulturu v Žatci?

Přes století žili Češi a Němci v Žatci mírumilovně. V roce 1004 přišel německý král českému knížeti Jaromírovi pomoc proti polskému obsazení hradu 2Satzi2. V této souvislosti vyšla první písemná zpráva o Žatci. Jestli tehdy již byli mezi žateckými občany Němci nám není známo, ale není to příliš pravděpodobné. Na základě dobrých sousedských poměrů a rychlého zvýšení obyvatelstva na kterém se podíleli sousedi z Bavorska. Kupci a řemeslníci byli vítáni a byli panovníky přímo pozváni. Okolo roku 1400, tedy v době působení Jana ze Žatce bylo již v Žatci více řemeslníků a kupců německé národnosti a obsazovali též vysoké pozice v žatecké radnici. Během husitské reformace se podíleli na obraně města proti říšskému vojsku Zikmunda. Později v 19 století dostalo město převážně německý charakter.

Spolužití Čechů a Němců v Žatci sice nebylo vždy bez konfliktů, ale došlo k vzájemnému kulturnímu oplození a hospodářskému účitku. Teprve Excese převýšeného nacionalismu a následné nelidské zločiny německého národního socialismu v druhé světové válce vedlo k tragickým událostem vyhnání a vystěhování německého obyvatelstva z České republiky a též ze Žatce. Škody a bezpráví které se stalo Čechům a následně Němcům by mělo být napomenutí pro příští generace. Skoro tisíc let dějin před touto dobou ovšem ukazují že je možné mírumilvné společné žití rozdílných národností. Královské město Žatec je zde příkladné jak bez vnitřních bojů město vzkvétalo politicky, hospodářsky a kulturně a to v době středověké s převážně českou většinou a i později z většinou německého obyvatelstva. Nutno také poukázat na podíl židovských občanů na kultuře v tomto městě, kteří převážně hovořili německy. Muzeum by mělo podat svědectví, prostor a vzpomínku na tuto dobu.

Proč Jan ze Žatce?

Jan ze Žatce, jako autor díla „Oráč a smrt“ (Ackermann aus Böhmen) se hodí výborně jako Symbol pro tento zlatý čas města. Byl městským písařem, založil žateckou kroniku v latině, která byla tehdy řeč vzdělaných. Psal také v němčině a samozřejmě také v češtině, která byla tehdy na radnici úřední řečí. Mimo jeho humanistického sporného dialogu mezi oráčem a smrtí napsal také několik náboženských básní. Písemný projev v lidové řeči byl tehdy ještě nezvyklý a tak se jeho dílo „Oráč“ stal ranním literárním svědectvím nové spisovné němčiny. Toto dílo stojí formálně a obsahově na začátku humanismus, spolu s lidovými testy z celé Evropy a také s českým dílem „Tkadleček“ od autora Ludvíka.

Použití češtiny a němčiny v spisovné řeči tehdy neznamenal národní vyhraničení, ale byl to prostředek humanistické ofensivy. Těmito výtisky se autoři obrátili na skupiny lidí kteří sice uměli číst a psát, ale neovládaly latinu. Letáky v češtině a němčině byli důležitým bojovým prostředkem v husitské reformaci a revoluci. Jan ze Žatce nestojí pouze jako přední jezdec pro německou kulturu v Českých zemích, ale i pro společenské a humanistické pozdvižení v království. Proto jeho dílo „Oráč a smrt“

je právem pojímáno jako společné dědictví a díl české a německé kultůrz této země. Toto ovšem v nacionální horlivosti došlo tak daleko, že někteří jim němčinu upřely a druzí zase jeho kořeny v českých zemích. Tomuto nacionalistickému zmatení nechceme následovat. Spíše ho vidíme a rozumíme jako člověka v koruny České, německého jazyka.

Určitá problematika je ovšem v překladu slova Böhme, ze kterého Jungmann překladem vytvořil slovo Čech.... poznámka předkladatele.

Co by mělo muzeum ukazovat a jak by mělo být členěno?

Muzeum je vždy závislé na Exponátech. Určité textní tabule a tisklé obrazy mohou chybějící objekty a dokuemnty pouze částečně nahradit. Proto je nutno při výstavbě muzea vycházet z s Exponátů které jsou k dipozici a které je možné zajistit. Vzhledem k tomu jsou následující vyčleněné objekty a návrhy pouze impulsem nebo směrnicí k opatření Objektů či případně k vzniků Replikátů.

Napisy a texty by měli být ve třech jazycích. Česky, německy a anglicky.

Výstavní objekty

- *Uměleckéobjekty*
Skulptůry, náboženské nástroje, umělecké řemelslnické práce, obrazy a knihy.
- *Objekty všedního života*
Nábytek, šaty, nádobí, kuchyňské potřeby a nástroje
- *úřední dokumenty*
úřední knihy, jednotlivé dokumenty, úřední dopisy a formuláře
- *Dokumenty veřejného života*
Letáky, plakáty, novinové výtisky a pořady divadel a společenských akcí
- *Doprava a komunikace*
Jizdní řády, telefonní seznamy a plány města, pohlednice

Životní oblasti

- Politika a veřejnost
- Literatůra a umění
- Věda a technika
- Náboženství
- Všední kultůra
- Sport
- Spolkový život

Tématické ztěžejnosti

Život a dílo Jana ze Žatce

- životní dokumenty
- Žatecká kronika
- „Oráč a smrt“ a další díla

- literatúra k Janu ze Žatce

První Němci v Žatci

- dokumenty a další zdroje
- dokumentace vědecké kontraverse

Německo – židovský život

- dějiny židovské obce
- židovští obchodníci chmele
- synagoga a židovský hřbitov

Historická období

- Žatec v době Jana ze Žatce
- Žatec během doby husitské
- Německá rekatolizace Žatce
- Žatec v době nacionalismu
- Žatec v době národního socialismu
- Vyhánění Němců z Žatce
- Německý nadační spolek Saaz – Žatec

Osoby (výběr)

- Svatý Nepomuk, Erzdiakon Žatce
- Adolf Seifert, lékař, žatecký badatel, zakladatel žateckého spolku pěstování chmele a autor „Dějin královského města Žatce“ (1894)
- další důležité osobnosti.....

Hospodářství a doprava

- Dějiny žateckého chmele
- Okurkový kraj
- Dějiny umění vaření piva
- Industrializace Žatce
- Řetězový most

Vzájemné opolozování kultury a řeči (příklady)

- výměna slov v češtině a němčině v běžné řeči
- česká kuchyně a národní zvyky

Členění výstavy

- život a dílo Jana ze Žatce
- německý život v žatci
- německo – česká spolupráce